

Η νεανική απασχόληση στην Ελλάδα και η παγίδες στην αγορά εργασίας που απομακρύνουν τους νέους παρά τα προσόντα τους

[/ Γενικά Θέματα](#)

Η αγορά εργασίας στην Ελλάδα διέρχεται μια φάση επιφανειακής ανάκαμψης, η οποία όμως αποκρύπτει βαθιές δομικές στρεβλώσεις, χαμηλούς μισθούς και οξυμένες ανισότητες.

Πολλοί νέοι στην Ελλάδα εξακολουθούν να αποκλείονται από αξιοπρεπή, σταθερή και κατάλληλη εργασία, εξαιτίας μιας διπλής αναντιστοιχίας που κρύβεται πίσω από τα στατιστικά στοιχεία.

Δεν πρόκειται κυρίως για πρόβλημα δεξιοτήτων: οι νέοι Έλληνες είναι ιδιαίτερα μορφωμένοι, όμως η οικονομία αδυνατεί να απορροφήσει τα προσόντα τους. Ούτε πρόκειται για πρόβλημα υπερβολικών προσδοκιών: οι απαιτήσεις για δίκαιες αμοιβές, ασφάλεια και προοπτικές αντανakλούν τα βασικά πρότυπα αξιοπρεπούς εργασίας και όχι υπερβολικές φιλοδοξίες.

Αγορά εργασίας: Η παγίδα για τους νέους

Εκτενή μελέτη του Ιδρύματος Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) χαρτογραφεί το τοπίο της απασχόλησης στη χώρα, προσφέροντας μια ψύχραιμη αλλά ανησυχητική

απεικόνιση της πραγματικότητας που βιώνουν καθημερινά εκατομμύρια εργαζόμενοι.

Παρά το γεγονός πως η ανεργία των νέων έχει υποχωρήσει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα και το ποσοστό των νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) μειώθηκε στο μισό την τελευταία δεκαετία -μια εξέλιξη που συχνά προβάλλεται ως θρίαμβος της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης- η ποιότητα των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται παραμένει εξαιρετικά χαμηλή.

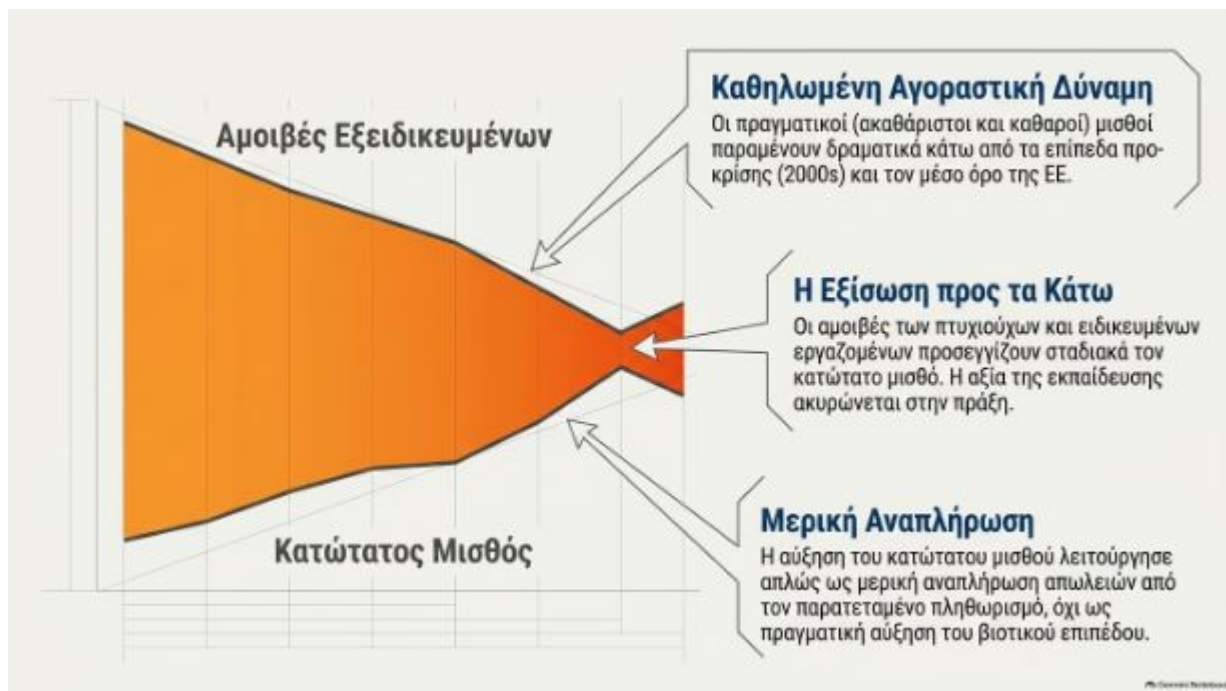
Η μελέτη του FES αποδομεί το αφήγημα της πλήρους επαναφοράς, αναδεικνύοντας ότι η ποσοτική μείωση της ανεργίας δεν συνοδεύτηκε από μια ποιοτική αναβάθμιση της εργασίας. Αντιθέτως, η ελληνική οικονομία φαίνεται να παγιδεύεται σε ένα μοντέλο χαμηλού κόστους, χαμηλής παραγωγικότητας και περιορισμένης προστιθέμενης αξίας.

Η παγίδα των χαμηλών αμοιβών και η συμπίεση του βιοτικού επιπέδου
Στην καρδιά του προβλήματος βρίσκεται η αγοραστική δύναμη των μισθωτών. Όπως επισημαίνει η ανάλυση ο πραγματικός ακαθάριστος και καθαρός μισθός στην Ελλάδα παραμένει καθηλωμένος σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα της δεκαετίας του 2000, η απώλεια εισοδήματος είναι δραματική.

Η παρατεταμένη πληθωριστική κρίση των τελευταίων ετών επέτεινε το φαινόμενο, διαβρώνοντας περαιτέρω το εισόδημα των νοικοκυριών. Η αύξηση του κατώτατου μισθού, αν και απαραίτητη, λειτούργησε περισσότερο ως μέτρο αναπλήρωσης των απωλειών παρά ως πραγματική αύξηση του βιοτικού επιπέδου.

Παράλληλα, παρατηρείται το φαινόμενο της «συμπίεσης των μισθών», όπου οι αμοιβές των ειδικευμένων εργαζομένων και των πτυχιούχων προσεγγίζουν σταδιακά τον κατώτατο μισθό, ακυρώνοντας στην πράξη την αξία της εκπαίδευσης και της εξειδίκευσης.

Το αποτέλεσμα είναι η διεύρυνση του φαινομένου των «φτωχών εργαζομένων». Πρόκειται για πολίτες που, παρά το γεγονός ότι εργάζονται με πλήρες ή μερικό ωράριο, αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές βιοτικές τους ανάγκες, αντιμέτωποι με το αυξημένο κόστος στέγασης, ενέργειας και διατροφής.

Ελαστικοποίηση, υποαπασχόληση και η απουσία συλλογικών διαπραγματεύσεων Ένας άλλος κομβικός άξονας της μελέτης του FES εστιάζει στην απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων. Η εκτεταμένη ευελιξία, η μερική απασχόληση, η εκ περιτροπής εργασία και οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου έχουν αποκτήσει μόνιμα χαρακτηριστικά.

Ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η κατάσταση στο πεδίο των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΣΣΕ). Η αποδυνάμωση των κλαδικών συμβάσεων κατά την περίοδο των μνημονίων και η μη πλήρης επαναφορά της καθολικής ισχύος τους έχει αφήσει τη συντριπτική πλειονότητα των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα απλήρωτη και απροστάτευτη απέναντι στην ατομική διαπραγμάτευση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που επικαλείται το ίδρυμα:

Κάλυψη ΣΣΕ: Η Ελλάδα καταγράφει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά κάλυψης από συλλογικές συμβάσεις στην Ευρώπη (κάτω από 25-30%), απέχοντας παρασάγγας από τον κοινοτικό στόχο του 80% που θέτει η σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία.

Ατομικές συμβάσεις: Η πλειονότητα των νέων προσλήψεων στηρίζεται σε ατομικές συμβάσεις, γεγονός που περιορίζει τη διαπραγματευτική ισχύ των εργαζομένων.

Αδήλωτη και υποδηλωμένη εργασία: Παρά την αυστηροποίηση των ελέγχων, η υπερωριακή απασχόληση συχνά δεν καταγράφεται ή δεν αποζημιώνεται προσηκόντως, ειδικά σε τομείς έντασης εργασίας.

Δομικές ανισότητες: Νέοι, γυναίκες και το παραγωγικό μοντέλο

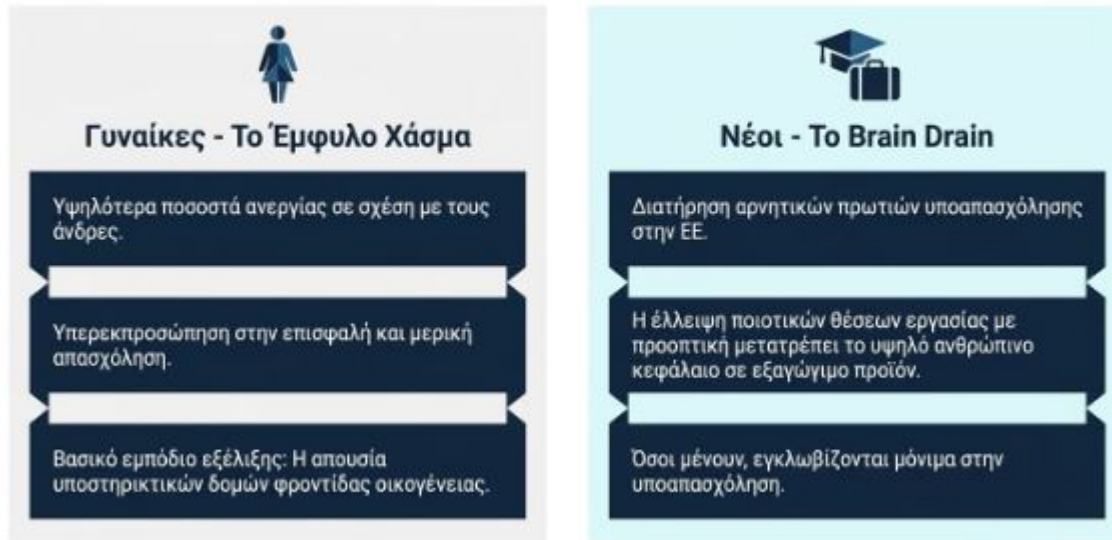
Η μελέτη αναδεικνύει τις βαθιές ανισότητες που διατρέχουν την ελληνική αγορά εργασίας, με τα «φώτα» να πέφτουν δυσανάλογα στους νέους και τις γυναίκες.

Γυναίκες: Το έμφυλο χάσμα στην απασχόληση και στις αμοιβές παραμένει ευρύ. Οι γυναίκες καταγράφουν υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, εκπροσωπούνται υπερανalogικά στη μερική απασχόληση και αντιμετωπίζουν εμπόδια στην επαγγελματική εξέλιξη λόγω της έλλειψης υποστηρικτικών δομών φροντίδας οικογένειας.

Νέοι και Brain Drain: Παρά την υποχώρηση της νεανικής ανεργίας από τα εφιαλτικά ποσοστά του παρελθόντος, η Ελλάδα συνεχίζει να διατηρεί αρνητικές πρωτιές στην ΕΕ. Η αδυναμία εξεύρεσης ποιοτικών θέσεων εργασίας με προοπτική εξέλιξης τροφοδοτεί τη διαρροή επιστημονικού δυναμικού στο εξωτερικό ή οδηγεί στην υποαπασχόληση.

Η ρίζα του προβλήματος, όπως υπογραμμίζει το Friedrich-Ebert-Stiftung, εντοπίζεται στο ίδιο το παραγωγικό υπόδειγμα της χώρας. Η υπερεξάρτηση από τον τουρισμό, την εστίαση και το λιανικό εμπόριο δημιουργεί θέσεις εργασίας χαμηλής εξειδίκευσης, εποχικές και ευάλωτες σε εξωτερικές διαταραχές. Αντιθέτως, οι τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας, της μεταποίησης και της τεχνολογίας αναπτύσσονται με ρυθμούς που δεν επαρκούν για να απορροφήσουν το υψηλού επιπέδου ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας.

Δομικές Ανισότητες: Η Δυσανάλογη Επιβάρυνση

Δρόμοι για μια δίκαιη και βιώσιμη μεταρρύθμιση

Η έκθεση του γερμανικού ιδρύματος δεν περιορίζεται στη καταγραφή των παθογενειών, αλλά καταθέτει συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής για την αναστροφή της πορείας. Η μετάβαση σε μια δίκαιη αγορά εργασίας απαιτεί ριζική αλλαγή κατεύθυνσης:

Ενίσχυση των συλλογικών διαπραγματεύσεων: Άμεση θεσμική αποκατάσταση της επέκτασης των κλαδικών συμβάσεων και ενδυνάμωση του ρόλου των συνδικάτων, ώστε να διασφαλιστούν αξιοπρεπείς μισθοί για το σύνολο των εργαζομένων.

Επένδυση στην κατάρτιση και τις δεξιότητες: Αναβάθμιση των προγραμμάτων επανακατάρτισης (upskilling/reskilling) με έμφαση στη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, συνδεδεμένα άμεσα με τις πραγματικές ανάγκες της παραγωγικής οικονομίας.

Αλλαγή παραγωγικού μοντέλου: Παροχή κινήτρων για επενδύσεις σε τομείς εντάσεως γνώσης, την έρευνα και τη βιομηχανία, ώστε να δημιουργηθούν βιώσιμες και καλοπληρωμένες θέσεις εργασίας.

Ισχυροί ελεγκτικοί Μηχανισμοί: Πλήρης στελέχωση και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός της Επιθεώρησης Εργασίας για την πάταξη της παραβατικότητας και της αδήλωτης εργασίας.

Η Ρίζα του Προβλήματος: Το Παραγωγικό Μοντέλο

Η μελέτη καθιστά σαφές ότι η ποσοτική βελτίωση των δεικτών απασχόλησης δεν αρκεί. Η πραγματική ευημερία μιας κοινωνίας δεν μετριέται απλώς από το πόσοι άνθρωποι έχουν εργασία, αλλά από το είδος της εργασίας που κάνουν, τις αμοιβές που λαμβάνουν και την ασφάλεια που νιώθουν για το μέλλον τους, όπως αναφέρει το in.gr.

briefingnews.gr